

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Program nauczania do umiejętności dodatkowej (DUZ) dla zawodu technik rybactwa śródlądowego 314208

Przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego

Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki

Konkurs nr POWR.02.15.00-IP.02-00-001/21 Opracowanie programów nauczania do umiejętności dodatkowych dla zawodów (DUZ) – II Etap (DUZ II)

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

2022

Spis treści

1.	Założenia ogólne	4
1.1.	Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej	4
1.2.	Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy	4
2.	Założenia organizacyjne	7
2.1.	Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej	7
2.2.	Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej	7
2.3.	Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej	10
2.4.	Wymagania wobec osób kształconych zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej (opcjonalnie)	11
3.	Cele kształcenia – zadania zawodowe – określone dla dodatkowej umiejętności zawodowej	13
4.	Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego wraz z kryteriami ich weryfikacji	14
5.	Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej	15
5.1.	Podstawy ratownictwa wodnego	15
5.2.	Pływanie i techniki ratownictwa wodnego	19
6.	Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej	23
6.1.	Obszary i wskaźniki ewaluacji	23

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

6.2.	Przykładowe narzędzia ewaluacji	24
7.	Wykaz proponowanej literatury	30
7.1.	Podręczniki i publikacje naukowe	30
7.2.	Witryny internetowe	30
7.3.	Zalecenia, normy, noty aplikacyjne	31

1. Założenia ogólne

Rybnactwo śródlądowe jest zajęciem, z którym człowiek związany jest od niemalże początków swojego istnienia. Aktywność ludzi w tym obszarze zawsze była duża. Dziedzina ta stała się współcześnie ważnym działem rolnictwa i ochrony środowiska wodnego. Technik rybactwa śródlądowego posługuje się wiedzą z wielu różnych sfer związanych z gospodarką wodną. Rybnactwo śródlądowe ze względu na obszary wodne dzielimy na trzy podstawowe odmiany: stawowe, jeziorowe i rzeczne. Rybnactwo śródlądowe poza pozyskiwaniem ryb pozwala również na zwiększenie retencji i opóźnienie starzenia się zbiorników naturalnych.

1.1. Krótki opis dodatkowej umiejętności zawodowej

Uczeń kształcący się w zawodzie technik rybactwa śródlądowego w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego ma możliwość uzyskania wiedzy i umiejętności z zakresu ratownictwa wodnego, udzielania pomocy na wodzie oraz stosowania technik ratowniczych.

Po zakończeniu zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej uczeń będzie umiał:

- scharakteryzować organizację ratownictwa wodnego w Polsce,
- organizować pracę ratownika,
- stosować sprzęt ratunkowy,
- używać techniki ratownictwa wodnego.

1.2. Uzasadnienie ujęcia w programie nauczania zawodu dodatkowej umiejętności zawodowej, odnoszące się do potrzeb na rynku pracy

Potrzeba kształcenia dodatkowej umiejętności zawodowej przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego wynika z zapotrzebowania na posiadanie tej

umiejętności na rynku pracy. W opracowanej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (SZRWRIr) przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 roku. Działania w ramach SZRWRIr 2030 mają być finansowane z krajowych i zewnętrznych środków publicznych, do których należą m.in. środki pochodzące z budżetu UE na lata 2021–2027 (w tym środki pochodzące ze Wspólnej Polityki Rolnej, polityki spójności, wspólnej polityki rybołówstwa oraz środki w ramach programu „Horyzont Europa”). Wsparciem dla finansowania z poziomu kraju będą środki rozwojowe jednostek samorządu terytorialnego i środki prywatne.

W planowanych działaniach do 2030 roku przewidziano m.in.:

- większe niż dotychczas wykorzystanie potencjału sektora rolno-spożywczego dzięki rozwojowi nowych umiejętności i kompetencji jego pracowników, a także dzięki wykorzystaniu najnowszych technologii w produkcji i zastosowaniu rozwiązań cyfrowych oraz tworzeniu warunków do kreowania innowacyjnych produktów;
- budowanie konkurencyjnej pozycji polskiej żywności na rynkach zagranicznych, której znakiem rozpoznawczym będzie wysoka jakość i nawiązanie do najlepszych polskich tradycji, a także dostosowanie produktów rolno-spożywczych do zmieniających się wzorów konsumpcji (np. rosnącego zainteresowania żywnością ekologiczną);
- prowadzenie produkcji rolniczej i rybackiej z poszanowaniem zasad ochrony środowiska oraz dostosowanie sektora rolno-spożywczego do zmian klimatu, w tym m.in. w zakresie dostępności do wody.

W uzasadnieniu dodatkowo należy wskazać określenie przez Organizację Narodów Zjednoczonych siedemnastu celów zrównoważonego rozwoju. Blisko

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

połowa z nich związana jest z wodą (np. czysta woda i warunki sanitarne, czysta i dostępna energia, odpowiedzialna konsumpcja i produkcja, życie pod wodą, życie na lądzie). Nie da się zrealizować tych celów bez odpowiedzialnej gospodarki wodnej¹.

¹ <http://www.un.org.pl>

2. Założenia organizacyjne

2.1. Liczba godzin przewidzianych na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Podstawa programowa kształcenia w zawodzie technik budownictwa wodnego obejmuje dwie kwalifikacje:

- RYB.01. Wykonywanie prac rybackich w akwakulturze oraz rybackie użytkowanie wód śródlądowych (razem 780 godz.);
- RYB.02. Organizacja prac rybackich w akwakulturze i w rybackim użytkowaniu wód śródlądowych (razem 390 godz.).

Dla tych kwalifikacji minimalna liczba godzin w ramach realizacji podstawy programowej to 1170 godzin.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2019, poz. 639) łączny tygodniowy wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe w okresie 5 lat kształcenia wynosi 56 godzin. Różnica godzin między minimalną liczbą godzin lekcyjnych zgodnie z podstawą programową kształcenia w zawodzie a liczbą godzin lekcyjnych zgodnie z ramowym planem nauczania wynosi 510.

Na realizację programu dodatkowej umiejętności zawodowej przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego przeznaczono 70 godzin dydaktycznych, w tym 50 godzin dydaktycznych na ćwiczenia praktyczne.

Czas trwania nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej obejmuje dwa semestry i jest realizowane w I i II semestrze klasy III.

2.2. Wymagane kwalifikacje osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej

Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia w ramach dodatkowej umiejętności zawodowej określają przepisy w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz. U. 2017, poz. 1575, t.j. Dz. U. 2020, poz. 1289). Szczegółowe wymagania względem osób prowadzących zajęcia to ukończone:

- 1) studia pierwszego lub drugiego stopnia o specjalności żeglugi śródlądowej lub morskiej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub
- 2) studia pierwszego lub drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunku, którego program studiów obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu wskazanego w programie dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego, lub
- 3) studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku (specjalności) innym niż wymienione w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego, lub
- 4) szkolenia ratowników wodnych na podstawie przepisów określonych w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym (Dz. U. 2012, poz. 747).

W programie DUZ przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego wyodrębniło 2 przedmioty nauczania, do których przyporządkowano wymagania kwalifikacyjne dla osób prowadzących te przedmioty.

Tabela 1. Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia

Przedmiot	Wymagania kwalifikacyjne osób prowadzących zajęcia
Podstawy ratownictwa wodnego	1) ukończone studia pierwszego lub drugiego stopnia o specjalności żeglugi śródlądowej lub morskiej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub 2) ukończone studia pierwszego lub drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunku, którego program studiów obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu wskazanego w programie dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego, lub 3) ukończone studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku (specjalności) innym niż wymienione w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego, lub 4) ukończenie szkolenia ratowników wodnych na podstawie przepisów określonych w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym (Dz. U. 2012, poz. 747)
Pływanie i techniki ratownictwa wodnego	1) ukończone studia pierwszego lub drugiego stopnia o specjalności żeglugi śródlądowej lub morskiej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego lub 2) ukończone studia pierwszego lub drugiego stopnia, lub jednolite studia magisterskie na kierunku, którego program studiów obejmuje wiedzę i umiejętności z zakresu nauczanego przedmiotu wskazanego w programie dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego, lub 3) ukończone studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku (specjalności) innym niż wymienione w pkt 1 i 2, i studia podyplomowe w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć dodatkowej umiejętności zawodowej oraz posiadanie przygotowania pedagogicznego, lub 1) ukończenie szkolenia ratowników wodnych na podstawie przepisów określonych w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym (Dz. U. 2012, poz. 747)

2.3. Wyposażenie dydaktyczne niezbędne do realizacji programu dodatkowej umiejętności zawodowej

Pracownia ratownictwa wodnego powinna być wyposażona w:

- sprzęt multimedialny do prowadzenia zajęć teoretycznych,
- sprzęt ratunkowy (rzutkę ratunkową, koło ratunkowe, linę ratowniczą nietonącą o średnicy 6–8 mm i długości 20 m, linę asekuracyjną nietonącą o długości 80 m z zasobnikiem, bojkę ratowniczą, pas ratunkowy – co najmniej trzy różne rodzaje), bosak, kask ratowniczy, manekin osoby dorosłej, deskę ratowniczą, deskę ortopedyczną.

Pracownia technik ratowniczych może być usytuowana na terenie szkoły, przystani wodnej, gospodarstwa jeziorowego, pracowni kształcenia praktycznego. Zalecany jest dostęp do zbiornika wodnego z naturalną linią brzegową, umożliwiającą swobodny dostęp do wody z brzegu. Podstawowe wyposażenie to:

- ratownicza łódź wiosłowa z linką zaburtową na całej długości burt, wiosłami i cumą, o długości do 5 m lub
- ratownicza łódź motorowa z linką zaburtową na całej długości burt, silnikiem doczepnym lub stałym o mocy do 30kW, lub
- kajak ratowniczy wyposażony w bojkę SP,
- deska ratownicza o wyporności minimum 300 litrów.

Wszystkie elementy wyposażenia pracowni powinny spełniać wymagania wynikające z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska.

Dodatkowo część zajęć powinna być prowadzona na pływalni – w krytym lub odkrytym obiekcie wyposażonym w przynajmniej jedną nieckę basenową (basen) z trwałym brzegiem i dnem, z systemem uzdatniania wody oraz zapleczem sanitarnym, szatniami i natryskami.

2.4. Wymagania wobec osób kształconych zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej (opcjonalnie)

Osoby kształcone zgodnie z programem dodatkowej umiejętności zawodowej przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego powinny przed rozpoczęciem zajęć objętych programem DUZ mieć zrealizowane przynajmniej następujące jednostki efektów kształcenia wynikające z podstawy programowej kształcenia w zawodzie technik budownictwa wodnego:

Tabela 2. Zrealizowane jednostki efektów kształcenia wynikające z podstawy programowej TWO.01. Wykonywanie prac rybackich w akwakulturze oraz rybackie użytkowanie wód śródlądowych

Nazwa jednostki efektów kształcenia	Liczba godzin
RYB.01.1. Bezpieczeństwo i higiena pracy	30

Dodatkowo przed realizacją DUZ należy przeprowadzić obowiązkowy egzamin na kartę pływacką polegający na:

- przeplnięciu dystansu 200 m w wodzie stojącej (basen, jezioro), w tym co najmniej 50 m na plecach lub 400 m z prądem rzeki, w tym co najmniej 100 m na plecach,
- przeplnięciu dystansu 5 m pod powierzchnią wody,
- wykonaniu skoku do wody z wysokości 0,7 m (ze słupka).

Egzamin oraz wydanie dokumentu można przeprowadzić u dowolnego ratownika wodnego. Z egzaminu może być zwolniona osoba legitymująca się kartą pływacką.

Realizacja dodatkowej umiejętności zawodowej przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego została zaplanowana na I i II semestr klasy III technikum w następującym wymiarze:

Tabela 3. Wymiar zaplanowanych godzin

Klasa	Semestr	Liczba godzin
III	I	35
III	II	35
	Razem:	70

Tabela 4. Planowana liczba godzin w klasie III dla wskazanych przedmiotów

Przedmiot	Klasa/ semestr	Liczba godzin
Podstawy ratownictwa wodnego	III/I	35
Podstawy ratownictwa wodnego	III/II	20
Pływanie i techniki ratownictwa wodnego	III/II	15

3. Cele kształcenia – zadania zawodowe – określone dla dodatkowej umiejętności zawodowej

Po realizacji kształcenia w zakresie dodatkowej umiejętności zawodowej przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego uczeń powinien być przygotowany do:

- organizowania pracy ratownika,
- stosowania sprzętu ratunkowego,
- używania technik ratownictwa wodnego.

4. Wykaz efektów kształcenia określonych dla dodatkowej umiejętności zawodowej przygotowanie do wykonywania funkcji ratownika wodnego wraz z kryteriami ich weryfikacji

Tabela 5. Wykaz efektów kształcenia

Efekt kształcenia Uczeń:	Kryteria weryfikacji Uczeń:
1) organizuje pracę ratownika	1) opisuje obowiązki ratownika wodnego 2) określa uprawnienia ratownika wodnego 3) objaśnia specyfikę działania ratownika na różnych obszarach wodnych 4) prowadzi komunikację zespołu ratowniczego
2) stosuje sprzęt ratunkowy	1) używa sprzętu ratowniczego wykorzystywanego w ratownictwie wodnym 2) używa sprzętu pływającego wykorzystywanego w ratownictwie wodnym 3) wykonuje podstawowe prace bosmańskie
3) używa technik ratownictwa wodnego	1) dobiera styl pływania podczas akcji ratowniczej 2) wyjaśnia i demonstruje sposoby postępowania przy samoratownictwie 3) wykonuje różnymi technikami bezpieczne wejście do wody 4) stosuje różne techniki pływania pod wodą 5) prowadzi holowanie w wodzie osoby zagrożonej 6) podejmuje osobę tonącą z wody na ląd

5. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej zredagowany w formie tabeli zawartej w Regulaminie przedstawiono poniżej.

Tabela 6. Plan nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

Nazwa przedmiotu/ zajęć	Liczba godzin	Uwagi do realizacji (forma zajęć np. wykład, ćwiczenia praktyczne, zajęcia w zakładzie pracy itp.)
Podstawy ratownictwa wodnego	55	Zajęcia teoretyczne: 20 godz. (metody: wykład informacyjny, pogadanka, dyskusja, gry dydaktyczne, praca z tekstem, pokaz). Zajęcia praktyczne: 35 godz. (metody: pokaz, ćwiczenia praktyczne).
Pływanie i techniki ratownictwa wodnego	15	Zajęcia praktyczne: 15 godz. (metody: pokaz, ćwiczenia praktyczne, pływanie w wodzie).
Łączna liczba godzin zajęć	70	

5.1. Podstawy ratownictwa wodnego

Cele ogólne przedmiotu:

1. Zapoznanie z funkcjonowaniem ratownictwa wodnego w Polsce.
2. Organizowanie pracy ratownika.
3. Klasyfikowanie sprzętu ratunkowego.
4. Dobieranie technik ratowniczych.

5. Stosowanie sprzętu ratunkowego.
6. Wykonywanie prac bosmańskich.

Cele operacyjne przedmiotu:

Uczeń potrafi:

- 1) opisać obowiązki ratownika wodnego,
- 2) określić uprawnienia ratownika wodnego,
- 3) objaśnić specyfikę działania ratownika na różnych obszarach wodnych,
- 4) prowadzić komunikację zespołu ratowniczego,
- 5) charakteryzować wyposażenie ratownicze,
- 6) charakteryzować wyposażenie pływające,
- 7) dobierać styl pływania podczas akcji ratowniczej,
- 8) wyjaśniać sposoby postępowania przy samoratownictwie,
- 9) używać sprzętu ratowniczego wykorzystywanego w ratownictwie wodnym,
- 10) używać sprzętu pływającego wykorzystywanego w ratownictwie wodnym,
- 11) wykonywać podstawowe prace bosmańskie.

Tabela 7. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia. Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniające kryteria weryfikacji). Uczeń potrafi:
Podstawy ratownictwa	Praca ratownika	organizowanie pracy ratownika	6	• opisać obowiązki ratownika wodnego • objaśnić specyfikę działania ratownika na różnych obszarach wodnych

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia. Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniające kryteria weryfikacji). Uczeń potrafi:
				- określić uprawnienia ratownika wodnego - przewodzić komunikację zespołu ratowniczego
Podstawy ratownictwa	Sprzęt wykorzystywany w ratownictwie wodnym	klasyfikowanie sprzętu ratunkowego	4	- charakteryzować wyposażenie ratownicze - charakteryzować wyposażenie pływające
Podstawy ratownictwa	Techniki ratownicze	dobieranie technik ratowniczych	6	- dobierać styl pływania podczas akcji ratowniczej - wyjaśniać sposoby postępowania przy samoratownictwie
Wykorzystanie praktyczne sprzętu ratunkowego	Sprzęt ratunkowy	stosowanie sprzętu ratunkowego	35	- używać sprzętu ratowniczego wykorzystywanego w ratownictwie wodnym - wykonać podstawowe węzły (ratowniczy, knagowy, kotwiczny, flagowy, rzutkowy i wyblinka) - używać sprzętu pływającego wykorzystywanego w ratownictwie wodnym - zapewnić odpowiednie przygotowanie, przechowywanie i konserwację sprzętu ratunkowego

Warunki i procedury osiągnięcia efektów kształcenia (środki dydaktyczne, formy organizacyjne, metody nauczania)

Zajęcia z działu podstawy ratownictwa wodnego powinny być prowadzone w formie klasowo-lekcyjnej oraz odbywać się w pracowni ratownictwa wodnego. Proponowana liczba uczniów: do 20 osób, w przypadku wykorzystania metody ćwiczeń zaleca się przeprowadzenie zajęć w mniejszych grupach, ok. 6-osobowych. Rekomenduje się podział grupy na mniejsze zespoły zadaniowe (rotacja ról w kolejnych zadaniach, analiza studiów przypadków). Pracownia powinna być wyposażona w:

- sprzęt multimedialny do prowadzenia zajęć teoretycznych,
- sprzęt ratunkowy (rzutkę ratunkową, koło ratunkowe, linę ratowniczą nietonącą o średnicy 6–8 mm i długości 20 m, linę asekuracyjną nietonącą o długości 80 m z zasobnikiem, bojkę ratowniczą, pas ratunkowy – co najmniej trzy różne rodzaje, bosak, manekin osoby dorosłej, deskę ratowniczą, deskę ortopedyczną).

Zajęcia z działu wykorzystanie praktyczne sprzętu ratunkowego powinny być prowadzone w formie ćwiczeń praktycznych oraz odbywać się w pracowni technik ratowniczych. Proponowana liczba uczniów: do 6 osób. Zaleca się podział grupy na mniejsze zespoły zadaniowe (rotacja ról w kolejnych zadaniach). Pracownia powinna być wyposażona w:

- dostęp do zbiornika wodnego z naturalną linią brzegową,
- ratowniczą łódź wiosłową z linką zaburtową na całej długości burt, wiosłami i z cumą, o długości do 5 m;
- ratowniczą łódź motorową z linką zaburtową na całej długości burt, silnikiem doczepnym lub stałym o mocy do 30kW,
- kajak ratowniczy wyposażony w boję SP.

Propozycje metod nauczania:

- podające (wyjaśnienie, pogadanka, opis),
- aktywizujące (dyskusja dydaktyczna, symulacje, burza mózgów),
- praktyczne (pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, metoda tekstu przewodniego).

Podczas prowadzenia zajęć należy stosować aktywizujące metody kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem metody ćwiczeń, przypadków, dyskusji dydaktycznej i symulacji. Dobierając metodę kształcenia, nauczyciel powinien zwrócić uwagę na kształcenie umiejętności praktycznego wykorzystania sprzętu ratunkowego oraz poprawność wykonywania działań ratowniczych.

5.2. Pływanie i techniki ratownictwa wodnego

Cele ogólne przedmiotu:

1. Stosowanie sprzętu ratunkowego.
2. Używanie technik ratownictwa wodnego.

Cele operacyjne przedmiotu:

Uczeń potrafi:

- 1) stosować różne style pływania podczas akcji ratowniczej,
- 2) demonstrować sposoby postępowania przy samoratownictwie,
- 3) wykonywać różne techniki bezpiecznego wejścia do wody,
- 4) stosować różne techniki pływania pod wodą,
- 5) prowadzić holowanie w wodzie osoby zagrożonej,
- 6) podejmować osobę tonącą z wody na ląd.

Tabela 8. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniające kryteria weryfikacji). Uczeń potrafi:
Techniki pływania	Pływanie po powierzchni stosowane w ratownictwie wodnym	używa różnych stylów pływania	4	• zastosować styl kraul ratowniczy • zastosować styl żaba ratownicza • zastosować styl pływania na boku z pracą nóg do kraula • zastosować styl pływania na boku z pracą nóg do żaby • dobrać styl i sposób pływania do podejmowanych działań ratowniczych • wykonywać pływanie w płetwach
Techniki pływania	Bezpieczne wejście do wody	wykonuje bezpieczne wejście do wody	1	• wykonywać różne techniki bezpiecznego wejścia do wody
Techniki pływania	Pływanie pod wodą i nurkowanie	pływa pod wodą, nurkuje pod wodą	3	• stosować sprzęt ABC • wykonać zanurzenie grawitacyjne • pływać pod wodą żabką • pływać pod wodą bokiem, • prowadzić poszukiwania pod wodą • pływać pod wodą z płetwami
Techniki ratownictwa wodnego	Samoratownictwo	dobiera taktykę postępowania w zależności od zagrożenia	3	• utrzymać się na powierzchni wody w przypadku skurczy mięśni • wchodzić do zimnej wody • zapobiegać wychłodzeniu ciała

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Efekt kształcenia Uczeń:	Liczba godz.	Wymagania programowe (uwzględniające kryteria weryfikacji). Uczeń potrafi:
				- zakładać kamizelkę ratunkową lub asekuracyjną w wodzie - stosować techniki wypływania z wodorostów
Techniki ratownictwa wodnego	Holowanie osoby w wodzie	wykonuje holowanie osoby w wodzie,	2	- wykonać holowanie osoby bez sprzętu ratunkowego - wykonać holowanie osoby z użyciem sprzętu ratunkowego
Techniki ratownictwa wodnego	Ewakuacja z wody	podejmuje osobę tonącą z wody na ląd	2	- dobrać sposób ewakuacji z wody w zależności od posiadanego sprzętu - przeprowadzić przygotowanie do holowania osoby z podejrzeniem urazu kręgosłupa - holować osobę z podejrzeniem urazu kręgosłupa - wykonać ewakuację z wody osoby poszkodowanej

Warunki i procedury osiągnięcia efektów kształcenia (środki dydaktyczne, formy organizacyjne, metody nauczania)

Zajęcia powinny być prowadzone na pływalni – w krytym lub odkrytym obiekcie wyposażonym w przynajmniej jedną nieckę basenową (basen) z trwałym brzegiem i dnem, z systemem uzdatniania wody oraz zapleczem sanitarnym, szatniami i natryskami. Proponowana liczba uczniów to 10 osób. Rekomenduje się podział grupy na mniejsze zespoły zadaniowe (rotacja ról w kolejnych zadaniach, analiza studiów przypadków). Niektóre ćwiczenia można przeprowadzić na nabrzeżu zbiornika wodnego z naturalną linią brzegową umożliwiającą swobodny dostęp do wody oraz odpowiednim dostępem do środków i sprzętu ratunkowego.

Propozycje metod nauczania:

- podające (wyjaśnienie, pogadanka, instruktaż),
- praktyczne (pokaz, ćwiczenia praktyczne, symulacja zdarzenia).

Podczas prowadzenia zajęć należy stosować aktywizujące metody kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem metody ćwiczeń, przypadków i symulacji.

Dobierając metodę kształcenia, nauczyciel powinien zwrócić uwagę na kształcenie umiejętności pływania i wykorzystania sprzętu ratunkowego oraz poprawność wykonywania działań ratowniczych.

6. Ewaluacja programu nauczania dodatkowej umiejętności zawodowej

6.1. Obszary i wskaźniki ewaluacji

Celem ewaluacji jest określenie jakości i skuteczności realizacji programu nauczania DUZ w zakresie osiągania efektów kształcenia oraz kryteriów weryfikacji określonych w programie DUZ.

Tabela 9. Ewaluacja programu DUZ

Efekt kształcenia	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
Charakteryzuje funkcjonowanie ratownictwa wodnego w Polsce	Pozytywna ocena końcowa z zagadnień obejmujących dany efekt kształcenia. Warunkiem uzyskania oceny pozytywnej jest zdobycie minimum 55% punktów podczas testu sprawdzającego teoretycznego.	Testy osiągnięć słuchaczy, ocena dokonywana przez prowadzącego zajęcia na podstawie zestawu pytań kontrolnych lub wypowiedzi ustnej.	Klasa III / semestr I
Organizuje pracę ratownika	Pozytywna ocena końcowa z zagadnień obejmujących dany efekt kształcenia. Warunkiem uzyskania oceny pozytywnej jest zdobycie minimum 55% punktów podczas testu sprawdzającego teoretycznego lub praktycznego.	Testy osiągnięć słuchaczy, ocena dokonywana przez prowadzącego zajęcia na podstawie zestawu pytań kontrolnych, zadania praktycznego lub wypowiedzi ustnej.	Klasa III / semestr II
Stosuje sprzęt ratunkowy	Pozytywna ocena końcowa ze sprawdzianu umiejętności posługiwania się wybranym sprzętem w działaniach ratowniczych. Warunkiem uzyskania oceny pozytywnej jest zaliczenie testu	Sprawdzian praktyczny wykorzystania sprzętu ratunkowego na dowolnym akwenie wodnym (port, rzeka, marina, basen)	Klasa III / semestr II

Efekt kształcenia	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	praktycznego na poziomie minimum 75% poprawnie wykonanych kryteriów oceniania lub wykonania zadania ratowniczego poniżej wymaganego czasu.	stoczniowy) lub brzegu. Przeprowadzenie symulowanej akcji ratowniczej z wykorzystaniem sprzętu ratunkowego.	
Używa technik ratownictwa wodnego	Pozytywna ocena końcowa ze sprawdzianu umiejętności pływania oraz posługiwania się wybranym sprzętem w działaniach ratowniczych. Warunkiem uzyskania oceny pozytywnej jest zaliczenie testu praktycznego na poziomie minimum 75% poprawnie wykonanych kryteriów oceniania lub wykonania zadania ratowniczego poniżej wymaganego czasu.	Sprawdzian praktyczny wykorzystania sprzętu ratunkowego na pływalni. Przeprowadzenie symulowanej akcji ratowniczej w wodzie z wykorzystaniem sprzętu ratunkowego.	Klasa III / semestr II

6.2. Przykładowe narzędzia ewaluacji

Przykładowy test sprawdzający

Typ testu: pisemny, mieszane pytania (otwarte i jednokrotnego wyboru).

Sprawdzany efekt kształcenia: klasyfikowanie sprzętu ratunkowego.

Liczba zadań: 20.

Tabela 10. Przykładowy test

Nr zad.	Zadanie	Poprawna odpowiedź
1.	Zaznacz sprzęt, który należy zabrać do nurkowania: A. ABC	A

Nr zad.	Zadanie	Poprawna odpowiedź
	B. bojka SP C. BL D. RKO.	
2.	Bojka SP służy do: A. cumowania łodzi B. oznakowania szlaku C. ratowania tonącego D. oznaczenia miejsca wypadku.	C
3.	Który element sprzętu ratunkowego nazywamy „węgorzem”? A. Boję ratowniczą B. Pas ratunkowy C. Kajak ratowniczy D. Linkę ratowniczą.	B
4.	Zadaniem pasa ratunkowego jest: A. zwiększenie prędkości pływnięcia B. zwiększenie wyporności C. zmniejszenie prędkości D. zmniejszenie wyporności.	B
5.	Do podręcznego sprzętu ratunkowego zaliczamy: A. łódź ratunkową B. kajak ratunkowy C. butle tlenową D. rzutkę rękawową.	C
6.	Linka asekuracyjna powinna być: A. koloru białego B. nietonąca C. stalowa D. dowolnej długości.	B
7.	Minimalna długość liny asekuracyjnej powinna wynosić:	C

Nr zad.	Zadanie	Poprawna odpowiedź
	A. 20 m B. 40 m C. 80 m D. 100 m.	
8.	Do ewakuacji poszkodowanego z urazem kręgosłupa należy wykorzystać: A. deskę ortopedyczną B. bojkę ratunkową C. linkę asekuracyjną D. kajak ratunkowy.	A
9.	Element łączący wiosło z łodzią nazywamy: A. szpryngiem B. kauszą C. krętlikiem D. dulką.	D
10.	Opisz, w jaki sposób można zapobiec splątaniu się liny asekuracyjnej na kołowrocie.	Poprzez kontrolowanie ręką tempa obracania/luzowania się kołowrotu.
11.	W jakiej odległości od tonącego jest najlepiej rzucić rzutkę ratowniczą?	W zasięgu ramion tonącego.
12.	Wymień trzy zalety deski ratowniczej.	Duża wyporność (około 350 litrów). Długość (około 2,5 m, co umożliwia ratowanie nawet do 12 osób). Mniej wystający statecznik. Dodatkowe uchwyty do trzymania.
13.	Opisz charakterystykę techniczną rzutki rękawowej.	Rzutka składa się z: rękawa (worka) z pływakiem i zapięciem, liny pływającej o średnicy 8–10 mm i długości 18–25 m, pętli na końcach liny. Wykonana

Nr zad.	Zadanie	Poprawna odpowiedź
		w jaskrawym kolorze, widocznym z daleka.
14.	Do metody „człowiek żaba” dwóch ratowników użyje: A. koła ratunkowego B. pasa ratunkowego C. linki asekuracyjnej D. boi SP.	C
15.	Do wyciągnięcia lub odholowania osoby z wody ratownik powinien użyć: A. szelek z linką B. rzutki ratowniczej C. kajaka ratowniczego D. sprzętu ABC.	A
16.	Tyczka zakończona hakiem to: A. sonda B. wiosło C. bosak D. pagaj.	C
17.	Czy sternik łodzi motorowej powinien mieć ubraną kamizelkę asekuracyjną w czasie akcji ratowniczej?	Tak, umiejętność pływania nie zwalnia go z jej założenia. Może dojść np. do wywrócenia łodzi.
18.	Do czego można wykorzystać zestaw lina + „węgorz”?	Do ratownictwa z mostu lub kładki, holowania osoby tonącej, do metody ratunkowej „człowiek żaba”.
19.		B

Nr zad.	Zadanie	Poprawna odpowiedź
	Zdjęcie wyposażenia ratunkowego przedstawia: A. kamizelkę asekuracyjną B. pas ratunkowy C. szelki ratownicze D. pas węgorza.	
20.	Podczas akcji ratowniczej na wodzie szybko płynącej ratownik bezwzględnie powinien założyć: A. kask B. sprzęt ABC C. kamizelkę asekuracyjną D. czapkę odblaskową.	A

Przykładowy test praktyczny

Typ testu: symulacja.

Zadanie do wykonania: symulacja akcji ratunkowej zgodnie z następującym schematem:

1. wejście do wody,
2. przepłynięcie 15 metrów stylem dowolnym i bez zanurzenia głowy,
3. dopłynięcie na wysokość zanurzonego manekina i zanurkowanie po niego,
4. podniesienie manekina z wody,
5. holowanie manekina do krawędzi pływalni lub zbiornika wodnego,
6. wyciągnięcie manekina na brzeg i ułożenie w bezpiecznej pozycji.

Tabela 11. Kryteria oceniania

Kryterium	TAK	NIE
Wejście do wody		
Przeplnięcie 15 metrów stylem dowolnym i bez zanurzenia głowy		
Dopłynięcie na wysokość zanurzonego manekina i zanurkowanie po niego		
Podniesienie manekina z wody		

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Kryterium	TAK	NIE
Holowanie manekina do krawędzi pływalni lub zbiornika wodnego		
Wyciągnięcie manekina na brzeg i ułożenie w bezpiecznej pozycji		
Czas wykonania zadania do 2 minut		

Warunek zaliczenia testu to maksymalnie jedno niespełnione kryterium.

7. Wykaz proponowanej literatury

7.1. Podręczniki i publikacje naukowe

- [1] Błasiak P.: *Podręcznik Młodszego Ratownika WOPR i Ratownika WOPR*. WOPR, Warszawa 2010.
- [2] Góra D.: *WOPR. Życiu na ratunek*. Wydawnictwo MUZA S.A., Warszawa 2022.
- [3] Jałoszyński J.: *Vademecum motorowodne*. Nautica, Kołobrzeg 2021.
- [4] Karpiński R.: *Ratownictwo wodne. Podręcznik dla studentów i ratowników wodnych*. AWF, Katowice 2008.
- [5] Lewandowski P.: *Sternik motorowodny*. Morka, Kalisz 2011.
- [6] Michniewicz R., Michniewicz I.: *Ratownictwo wodne. Szkolenie ratowników i instruktorów*. Krajowa Rada Sportu i Ratownictwa, Kalisz 2017.
- [7] Ostrowski A.: *Sternik motorowodny*. Oficyna Wydawnicza Alma-Press, Warszawa 2022.
- [8] Roman A.: *Ratownictwo wodne*. Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli, Białystok 2018.
- [9] Skalski D.: *Wademecum ratownika wodnego*. Stowarzyszenie Instytut Kociewski, Skarszewy 2011.

7.2. Witryny internetowe

- [i1] <http://www.un.org.pl>
Witryna internetowa Sustainable Development Goals – Cele Zrównoważonego Rozwoju prowadzona przez UNIC Warsaw [dostęp 12.06.2023].

[i2] <https://www.gov.pl/web/mswia/ratownictwo-wodne>

Witryna internetowa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji
[dostęp 12.06.2023].

[i3] <http://www.wopr.pl/>

Witryna internetowa j Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego
[dostęp 12.06.2023].

7.3. Zalecenia, normy, noty aplikacyjne

[z1] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r.

w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, Dz. U.
2017, poz. 1575, t.j. Dz. U. 2020, poz. 1289.

[z2] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r.

w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół, Dz. U. 2019,
poz. 639.

[z3] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 23

września 2021 r. w sprawie kwalifikacji przydatnych w ratownictwie wodnym,
Dz. U. 2021, poz. 1761.

[z4] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012 r.

w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym, Dz. U. 2012, poz. 747.